19/02/2020

Η Βουλγαρική Εκκλησία και η αντιπαράθεση με το Λούβρο

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Βουλγαρίας

Μια βουλγαρική έκθεση στο Λούβρο για την τέχνη και τον πολιτισμό στην Βουλγαρία μεταξύ του 16ου και του 18ου αιώνα προκάλεσε έντονη αντιπαράθεση στη γειτονική χώρα. Περίπου εξήντα εκθέματα από διαφορετικά πεδία θα παρουσιάζονταν. Ωστόσο, ενώ είχε προγραμματιστεί να ξεκινήσει το καλοκαίρι του 2020 είναι πλέον μάλλον απίθανο να πραγματοποιηθεί, αφότου έγινε γνωστό ότι τα εκθέματα θα τοποθετηθούν σε αίθουσα στο τμήμα Ισλαμικής Τέχνης του Λούβρου

Στις 20 Ιανουαρίου 2020 η Ιερά Σύνοδος της Βουλγαρικής Ορθόδοξης Εκκλησίας απαγόρευσε την έκθεση στο Λούβρο εικόνων και λειτουργικών βιβλίων που φυλάσσονται στη Μονή Μπαχκοβού, στο Εθνικό Ιστορικό και Αρχαιολογικό Μουσείο της Εκκλησίας και στο Ινστιτούτο Ιστορίας και Αρχείων της Εκκλησίας του Βουλγαρικού Πατριαρχείου.

Σύμφωνα με τον Επίσκοπο Γεράσιμο, Γενικό Γραμματέα της Ιεράς Συνόδου, η θέση της Εκκλησίας, βασισμένη σε μία απόφαση του 2004, απαγορεύει να εκτίθενται στο εξωτερικό αντικείμενα που ανήκουν στην Εκκλησία.

Αλλά δεν είναι μόνο η Ορθόδοξη Εκκλησία που βρίσκει τη συγκεκριμένη έκθεση προβληματική. Πολλοί πιστεύουν ότι το σκάνδαλο έχει εθνικιστικές διαστάσεις. Μεταξύ 1396-1878 η Βουλγαρία ήταν υπό την κυριαρχία των Οθωμανών. Για χρόνια στην επίσημη ιστοριογραφία, στα σχολεία και τα πανεπιστήμια, η περίοδος χαρακτηριζόταν ως “οθωμανική δουλεία”. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στις αγριότητες των Τούρκων εναντίον των ορθοδόξων Βουλγάρων. Αυτή η ρητορική εντάθηκε ιδιαίτερα από το Κομμουνιστικο Κόμμα κατά τη διάρκεια μιας σκληρής πολιτικής κατά της μεγάλης μειονότητας των Τούρκων και των Πομάκων στη Βουλγαρία τη δεκαετία του ’80.

Τα ιστορικά βιβλία σήμερα είναι πάντως πιο ισορροπημένα. Έννοιες όπως «οθωμανική κυριαρχία» και «τουρκικός ζυγός» συνεχίζουν ωστόσο να διχάζουν.

Το παρελθόν ρίχνει τη σκιά του στο σήμερα

Η Βουλγαρία είναι μια πολυεθνική χώρα: σύμφωνα με την απογραφή του πληθυσμού του 2011, οι Τούρκοι είναι περίπου 9% και οι Ρομά (οι περισσότεροι από τους οποίους είναι και μουσουλμάνοι) αποτελούν περίπου το 5% του πληθυσμού. Τρία λαϊκιστικά ριζοσπαστικά κόμματα (IMRO, NFSB και Ataka) είναι εταίροι του κόμματος της κεντροδεξιάς GERB στην κυβέρνηση.

Σύμφωνα με τον Χρίστο Ματάνοφ, καθηγητή Ιστορίας στο πανεπιστήμιο της Σόφιας «δεν υπήρχε σκλαβιά με την κλασική έννοια του όρου». Πιστεύει ότι πρόκειται για ένα ιδεολόγημα των κομμουνιστών που ήθελαν να πιστεύουν ότι η Ρωσία απελευθέρωσε τη Βουλγαρία δυο φορές: μια φορά από τους Τούρκους και μια φορά από τον καπιταλισμό.

Ποιός είναι λοιπόν ακριβώς ο ρόλος του Λούβρου στο σκάνδαλο;

Μετά από κριτική επιστημόνων και όχι μόνο, ο υπουργός Πολιτισμού Μπόιλ Μπάνοφ έπρεπε να δικαιολογήσει δημόσια τις «προθέσεις του». Ανέφερε ότι η διοργάνωση της έκθεσης αποφασίστηκε το 2012 -όταν ένας άλλος υπουργός Πολιτισμού ασχολήθηκε με το θέμα- και το σημαντικότερο ήταν ότι το Λούβρο ήταν εκείνο που ζήτησε τέχνη από την ‘προβληματική’ περίοδο μεταξύ του 16ου και του 18ου αιώνα.

Η ιστορικός τέχνης Κλεμένα Αντόνοβα πιστεύει πάντως ότι το μουσείο δεν είχε

σκοπό να προσβάλει κανέναν. Το σκάνδαλο, σύμφωνα με την ίδια, καταδεικνύει «ότι οι άνθρωποι στη Βουλγαρία προσβάλλονται εύκολα. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι πρόκειται για μια συνολική παρεξήγηση της ιστορίας και του πολιτισμού της Βουλγαρίας εκ μέρους του Λούβρου».

Ο υπουργός Μπάνοφ πρότεινε ως συμβιβασμό μια έκθεση που θα παρουσίαζε μια άλλη, λιγότερο “προβληματική” περίοδο της βουλγαρικής ιστορίας. Ωστόσο, λόγω του αυστηρού χρονοδιαγράμματος του Λούβρου, μια τέτοια έκθεση είναι απίθανο να πραγματοποιηθεί μέχρι τα τέλη του 2020, αφού δεν έχουν γίνει καν σχετικές διαπραγματεύσεις.

Σε κάθε περίπτωση, το σκάνδαλο της έκθεσης φωτίζει τα ιστορικά τραύματα και ίσως αναδεικνύει κάποια συμπλέγματα που υπάρχουν ακόμη στη βουλγαρική κοινωνία.

Πηγή: Deutsche Welle